

De datum van Openbaring

Stef Schagen
(M.Div)

Wanneer is Openbaring ontvangen en gepend?

Als het waar is wat het preterisme predikt, dat Openbaring en grote delen van Mattheus 24 over de ondergang van Jeruzalem in 70 AD gaan en daarmee grotendeels zijn vervuld, waarom wij ook geen apocalyptische ontknoping meer hoeven te verwachten, dan moet Openbaring vóór het jaar 70 AD zijn ontvangen en gepend, het jaar dat de Romeinen Jeruzalem omverliepen. Immers, wij mogen aannemen dat Openbaring niet is ontvangen nadat het al vervuld is, alsof de lezer de daarin beschreven gebeurtenissen in zijn achteruitkijkspiegel ziet, dat zij zijn geschied. Als Openbaring vóór het jaar 70 AD is ontvangen en gepend, dan betekent dat dat Johannes op Patmos gevangen zat in de jaren 60, niet in de jaren 90 AD, zoals tot nog toe algemeen is aangenomen. Immers, Johannes pende Openbaring toen hij op het rotsachtige eiland in de Egeïsche Zee, zo'n 80 kilometer zuidwest van wat nu in Turkije ligt, toen van het toenmalige Efeze, Patmos, gevangen zat, daar naartoe verbannen door de keizer (Opb.1:9). Als hij dat in de jaren 60 was, dan houdt het in dat Keizer Nero hem naar Patmos verbande, niet Domitianus in de jaren 90. En als dat waar is, dan had de bekende Kerkvader Eusebius, "Vader van de Kerkgeschiedenis" (267-340 AD) het een paar eeuwen later wellicht mis toen hij schreef dat Johannes door Keizer Nerva van Patmos is vrijgelaten (96-98 AD). De andere optie is dat Eusebius het wel bij het rechte eind had maar dat Johannes er 30 jaar gevangen heeft gezeten. Er is ook nog een andere optie: dat de preteristen het mis hebben wanneer zij stellen dat Openbaring in de jaren 60 is gepend over gebeurtenissen die zo'n 5-7 jaar later al zijn gebeurd, waarna wij overigens al 2000 jaar met verwarring opgezaald zijn en dat niet alleen, ook met kerkelijke verdeeldheid door uiteenlopende, recht tegenover elkaar gestelde eindtijdleringen.

Met andere woorden: Met de datum van het boek Openbaring kunnen wij vaststellen of het gaat over de verwoesting van Jeruzalem (wat de preteristen prediken, althans, de hoofdstukken 6-18). Als Openbaring pas midden jaren 90 is ontvangen en gepend, dan kan het onmogelijk gaan over de verwoesting van de Stad in 70 AD en gaat het preteristisch argument dat Openbaring daarover gaat op de helling. Als Openbaring midden jaren 60 is ontvangen en gepend, kan het daar wel degelijk over gaan, maar wellicht ook weer niet - of niet alleen. Er zijn namelijk ook preteristen die menen dat het over Jeruzalems ondergang in 70 AD én die van Rome in 476 AD gaat... Bovendien hebben de Romeinen ook in 135 AD ten tijde van de opstand onder leiding van Bar Kochba in Jeruzalem huisgehouden.

Preteristen zijn het onderling niet eens over welke gebeurtenissen de vervulling zijn van de profetieën en komen ondanks dat hun interpretatie al zo'n 200 jaar bestaat nog steeds niet met een goede onderbouwing in het eschatologisch debat. Preterisme is dan ook geen reden om van de algemeen aanvaarde futuristische interpretatie van de teksten af te wijken. Bovendien heb je de preteristische interpretatie niet nodig voor dezelfde passie die de visie ademt. Dat in het midden gelaten, wat zijn de redenen om in de datum te geloven waarin je gelooft dat Openbaring is gepend? Hieronder een onderbouwing.

Wanneer is Openbaring ontvangen?

Er zijn 6 factoren die mee wegen in het vaststellen van een datum waarop Johannes de Apocalyps, Openbaring, pende.

1. **De vervolging van christenen.** In de eerste eeuwen voordat Keizer Constantijn de Grote het christendom legaliseerde met het Edict van Milaan in 313 AD en Keizer Theodosius I het tot de staatsgodsdienst van het Romeinse Rijk maakte in 381 AD, is het christendom veelvuldig en systematisch vervolgd. Keizer Decius maakte het de christenen moeilijk rond 250 AD en Diocletianus vervolgde christenen systematisch tussen 303-310 AD. Nero (54-68 AD), die goed was begonnen, werd na enkele jaren een tiran en beschuldigde de christenen van de brand die Rome deels in de as legde die hij waarschijnlijk zelf had aangestoken. Preteristen stellen dat Openbaring refereert aan de periode van Nero en dat de inhoud van Openbaring vervuld is met de vernietiging van Jeruzalem in 70 AD. Volgens volpreteristen was toen ook de Wederkomst.

De mate waarin christenen vervolgd werden in de tijd van Openbaring staat ter discussie. Velen meenden dat er een wijdverspreide christenvervolging was in de tijd van Openbaring, weer anderen dat er helemaal geen vervolging was en dat het enkel Johannes' eigen vijandigheid tegenover de Romeinse samenleving was die hem deed schrijven alsof er christenvervolging was. En weer anderen zijn voorzichtiger met de aanname dat er wijdverspreide christenvervolgingen in het Romeinse Rijk waren in de dagen van Johannes, en vinden dat de eersten overdrijven. Maar er is vandaag de dag in elk geval consensus dat deze vervolging van zowel Joden als de algemene bevolking kwam, dat de overheid erachter zat, en dat Johannes verwachtte dat de vervolging erger zou gaan worden. Diegenen die voor een latere datum van Openbaring pleiten beroepen zich op de christelijke traditie die 95/96 AD aanduiden als die periode van vervolging. Degenen die voor een vroege datum pleiten, midden jaren 60 AD, vinden het bewijs daarvoor echter te mager. Sterker nog, er is wel stevig bewijs voor vervolging onder Nero. Maar toch ook weer niet dat dat ook buiten Rome plaatsvond. Toch is daar wel weer meer bewijs voor dan dat er helemaal geen vervolging was.

Johannes zat gevangen op Patmos. Het punt is echter dat er geen hard bewijs is dat onder Nero de vervolging van christenen ook buiten Rome plaatsvond, in Klein Azië waar de 7 gemeenten waren. Maar dat bewijs er net zo min is dat dat onder de latere Domitianus wel het geval was. De datum van Openbaring is dan ook niet sec aan dit thema te ontleunen... echter, lees 2...

2. **Keizer-verering.** De conclusie onder 1 moet worden bekeken in het licht van een andere factor: dat in het tijdperk van Openbaring keizerverering een probleem was voor christenen (13:4, 15-16, 14:9-11, 15:2, 16:2, 19:20, 20:4). Er is geen bewijs dat de keizers de verering van zichzelf tot staatswet maakten, maar wel dat Domitianus zijn eigen goddelijkheid benadrukte en de opdracht gaf dat hij als "Dominus et Deus" ("heer en god") aangesproken moest worden (de man is overigens gewoon gestorven, wat het tegendeel van zijn claim lijkt te bevestigen ☺). Domitianus claimde daarmee absolute loyaliteit. Sommige christenen probeerden te ontsnappen aan de malaise door in de synagoge te schuilen, waar Joden nog altijd vrijuit gingen in die tijd, wat de spanningen tussen Joden en christenen verklaart in de brieven aan de 7 gemeenten in Openbaring 2-3. Alhoewel sinds Keizer Augustus (27 v.Chr.) verschillende keizers zichzelf gedachten en statussen aanmaten die het aan een

mens niet gegeven zijn om te hebben, en Nero, gelet op zijn karakter, daartoe heel wel in staat was, wijst het meest expliciete bewijs toch naar de laatste jaren van de regie van Domitianus als de periode waarin christenen met de keizerlijke claims overhoop kwamen te liggen en verdrukking kenden. Dat zou eerder pleiten voor een latere datum dat Johannes de Apocalyps pende midden jaren 90 AD dan een eerdere.

3. **De 7 gemeenten in Openbaring 2-3.** Verschillende elementen in de brieven aan de 7 gemeenten in Openbaring 2-3 lijken meer van toepassing te zijn op een latere datum, in de jaren 90 AD, dan op een eerdere, in de periode voor 70 AD: (a) de geestelijke stagnatie in verschillende van de 7 gemeenten, (b) de rijkdom en weelde van de gemeente in Laodicea (de stad was door een aardbeving verwoest in 60-61 AD; wederopbouw heeft daarna wel even geduurd, wat een vroegere datum van 3 jaar later dat Johannes Openbaring pende minder logisch maakte); (c) het bestaan van de gemeente in Smyrna pas rond 60-64 AD, (d) dat Paulus niet genoemd wordt in relatie tot Efeze, terwijl hij daar zeer waarschijnlijk tot aan 64 AD nog mee verbonden was. Dat maakt een latere datum rond 95 AD dan ook aannemelijker dan een vroege, 30 jaar eerder.
4. **De Nero mythe en Openbaring 13.** De angst voor Nero en de haat die er tegen hem was hebben na zijn dood geleid tot de mythe dat hij met een Parthisch leger terug zou keren naar Rome. Hij zou dan ook het beest zijn met de sterfelijke wond (13:3-4) en dan is een vroege datum van Openbaring midden jaren 60 een aannemelijkere dan een datum 30 jaar later. Nu zal die mythe enige tijd nodig hebben gehad om zich te verspreiden door het Romeinse Rijk, maar het probleem is dat de mythe over Nero in de verste verte niet overeenkomt met wat er over het beest geschreven wordt in Openbaring. Nero als het beest beschouwen waarover Johannes schreef, en wat dan zou pleiten voor een vroege datum van zijn Apocalyps, is dan ook geen steekhoudend argument.
5. **De Jeruzalem Tempel in Openbaring 11.** In Openbaring 11:1-2 wordt verondersteld dat de Jeruzalem Tempel er nog stond, wat voor een vroegere datum van Openbaring pleit, een datum vóór haar verwoesting in 70 AD. Maar Johannes kon van een bron gebruik hebben gemaakt en hij refereert daar zeer waarschijnlijk aan een metaforische of hooguit een herbouwde tempel. Daar komt nog bij dat de maten van de Tempel voor haar vernietiging in 70 AD, als het daar over die Tempel ging, al bekend waren.
6. **De 7 koningen in Openbaring 17.** Openbaring 17:9-11 somt 7 koningen op die ogenschijnlijk keizers waren van Rome, de stad van 7 heuvelen in vers 9. Vijf zijn er gevallen, een is er, de andere is er nog niet maar wanneer hij komt moet hij enige tijd blijven. Het beest dat er eens was en nu niet, is een achtste koning. Hij hoort bij de zeven en gaat richting zijn ondergang. De aanname van de tekst is dat de 6^e koning nu aan de macht is. Maar bij welke beginnen wij met tellen? Als wij bij Keizer Augustus beginnen komen wij bij Galba uit, die kort na Nero regeerde. Dat zou een goed argument zijn voor de aanname dat Johannes Openbaring in 68-69 AD pende, vóór de verwoesting van Jeruzalem en de Wederkomst in 70 AD. Maar de tekst is niet duidelijk genoeg en geeft geen hint over de periode waarover het gaat. Gaat het over

de keizers in de dagen van Johannes of toekomstige? Waar moeten wij beginnen met tellen, bij Augustus of bij Julius Caesar die wel keizerlijke rechten claimde maar dat deed voordat het keizerrijk er kwam met de Augustus van ons Kerstverhaal? Of moeten wij beginnen bij Caligula, de eerste keizer die met vervolging begon? Bovendien: Moeten de 3 kleinere keizers na Nero meegeteld worden (68-69 AD) of niet? Er is geen unanieme expliciete duidelijkheid waardoor dit argument niet definitief helpt bij het vaststellen van een datum.

Conclusie

Punt 5 en 6 pleiten wellicht voor een vroege datum, maar de condities die in Openbaring worden beschreven pleiten eerder voor een latere datum, punt 3 en 4 in het bijzonder. Preteristen die prediken dat de Wederkomst al in 70 AD plaatsvond, móeten wel geloven dat Openbaring voor 70 AD is ontvangen en gepend, want bij een latere datum klopt hun visie niet. Toch is er op grond van bovenstaande argumenten meer reden om aan te nemen dat Openbaring door Johannes is gepend in 95/96 AD, niet eerder, en het is ook wereldwijd de consensus. In elk geval, dat de gruwel der verwoesting dééls al in 70 AD zou kunnen hebben plaatsgevonden is een overweging om eventueel te maken. Maar de Parousia, de zichtbare lijfelijke Wederkomst ontkennen of dat deze al in 70 AD zou hebben plaatsgevonden, is onaannemelijk.

Hij zal komen, en Zijn loon en vergelding zal met Hem zijn (Opb.22:12). Wanneer God klaar is met Zijn plan met de heidenen, dan zal Hij de draad weer oppakken met Zijn geliefde verbondsvolk, Israël. Hij zal de vervallen hut van David weer herbouwen (Hand.15, Amos 9, Lucas 1:32-33, Hand.1:6-7, Eze.37 enz, Jes.11, Micha 4, Rom.11:25-32, Matt.23:37-39, Hand.3:21, etc.). God is niet gescheiden, Hij heeft Zijn vrouw niet voor altijd weggezonden (Hosea). Daarom zeg ik: Kom, Jezus kom! Maranatha!